

JEAN M. AUDEL

Een vuurplaats in steen

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1

Op de kalksteenrichel verschenen steeds meer mensen, die allemaal argwanend op hen neerkeken. Niemand maakte een verwelkomend gebaar en sommigen hielden speren in de aanslag, klaar om te werpen, dreigend. De jonge vrouw kon hun angstige spanning bijna voelen. Van onder aan het pad keek ze toe terwijl steeds meer mensen samedromden op de richel en naar beneden staarden. Het waren er veel meer dan ze had verwacht. Ze had al eerder die weerzin om hen te begroeten ervaren bij andere mensen die ze tijdens hun Tocht hadden ontmoet. Het ligt niet aan hen; zo gaat het altijd in het begin, hield ze zichzelf voor, maar toch voelde ze zich niet op haar gemak.

De lange man sprong van de rug van de jonge hengst. Hij was onwilling noch angstig, maar toch aarzelde hij even en hij hield de halster van de hengst stevig vast. Toen draaide hij zich om en zag dat zij draalde. 'Ayla, wil jij Renners touw even vasthouden? Hij is nogal onrustig,' zei hij. Hij keek omhoog naar de richel en zei: 'Zij ook, zo te zien.'

Ze knikte, sloeg haar been over de rug van haar merrie en liet zich op de grond glijden, waarna ze het touw aanpakte. De jonge bruine hengst was niet alleen gespannen door de aanblik van al die vreemde mensen, maar was onrustig in de buurt van zijn moeder. Ze was niet langer hengstig, maar droeg nog steeds de geur bij zich van haar ontmoeting met de kuddehengst. Ayla trok de bruine hengst aan de halster dicht naar zich toe, terwijl ze de hooikleurige merrie de ruimte gaf en tussen hen in ging staan. Ze overwoog om Whinney de vrije teugel te geven; haar paard was inmiddels wel gewend aan grote groepen vreemden en werd niet snel zenuwachtig, maar nu leek ook zij gespannen te zijn.

Toen de wolf opdook, kwam het geluid van onrustig gemompel en kreten van schrik op Ayla afdrijven vanaf de richel voor de grot – als het al een grot genoemd kon worden. Een grot als deze had ze nooit eerder gezien. Wolf drukte zich tegen de zijkant van haar been en ging iets voor haar staan, wantrouwig en verdedigend. Ze voelde de vibra-

tie van zijn amper hoorbare gegrom. Hij was nu veel meer op zijn hoede in het bijzijn van vreemden dan een jaar geleden, aan het begin van hun grote Tocht, maar toen was hij amper meer dan een jong geweest, en na hun avontuur met de op paarden jagende Wolfvrouwen was hij tegenover haar meer beschermend geworden.

De man liep zonder een spootje angst met grote passen tegen de helling op in de richting van de angstige mensen, maar Ayla was blij dat ze in de gelegenheid was om ze nog even gade te slaan voordat ze hen moest begroeten. Ze had meer dan een jaar naar dit moment uitgezien – ertegen opgezien – en eerste indrukken waren belangrijk... aan beide kanten.

Terwijl anderen aarzelden, rende een jonge vrouw Jondalar tegemoet. Hij herkende zijn jongere zuster onmiddellijk, ondanks het feit dat het bekoorlijke meisje gedurende de vijf jaar van zijn afwezigheid was opgebloeid tot een beeldschone jonge vrouw.

‘Jondalar! Ik wist wel dat jij het was! Eindelijk ben je weer thuis!’ zei ze terwijl ze hem om de hals vloog.

Hij drukte haar tegen zich aan, tilde haar van de grond en zwierde haar in zijn enthousiasme in het rond.

‘Folara, wat ben ik blij jou te zien!’ Toen hij haar neerzette, hield hij haar op armlengte afstand om haar van top tot teen te bekijken. ‘Wat ben je groot geworden. Je was nog maar een meisje toen ik wegging, en nu ben je een mooie vrouw... Precies wat ik had verwacht,’ zei hij met iets meer dan een broederlijke schittering in zijn ogen.

Glimlachend keek ze in zijn ongelooflijk heldere blauwe ogen en ze werd gefascineerd door hun magnetische kracht. Ze voelde dat ze een hoogrode kleur kreeg, niet door zijn compliment, al was dat wat iedereen die vlak bij hen stond dacht, maar door de aantrekkingskracht die uitging van de man die voor haar stond, broer of niet, die ze zoveel jaren niet had gezien. Ze had verhalen gehoord over haar knappe grote broer met de opmerkelijke ogen die iedere vrouw voor hem innamen, maar in haar herinnering was hij een lange speelkameraad die dol op haar was en die altijd klaarstond voor spelletjes of activiteiten die zij voorstelde. Dit was de eerste keer dat ze als jonge vrouw het volle effect van zijn aangeboren aantrekkingskracht ondervond. Jondalar merkte haar reactie op en glimlachte warm om haar aandoenlijke verwarring.

Ze keek van hem weg en haar blik gleed naar het begin van het pad onder aan de helling bij de smalle stroom. ‘Wie is die vrouw, Jondé?’ vroeg ze. ‘En waar komen die dieren vandaan? Dieren vluchten weg van mensen – waarom vluchten die dieren niet weg van haar? Is ze een

zelandoni? Heeft ze hen Geroepen?’ Toen vroeg ze, haar wenkbrauwen fronsend: ‘Waar is Thonolan?’ Haar adem stokte toen ze zag hoe Jondalars gezicht van smart vertrok.

‘Thonolan reist nu door de volgende wereld, Folara,’ zei hij. ‘En ook ik zou hier niet bestaan hebben als die vrouw er niet was geweest.’

‘O, Jondé! Wat is er gebeurd?’

‘Dat is een lang verhaal, en dit is niet het moment om het te vertellen,’ zei hij, maar de naam waarmee ze hem aansprak bracht een glimlach om zijn mond. Het was haar persoonlijke koosnaampje voor hem. ‘Die naam heb ik sinds mijn vertrek niet meer gehoord. Nu weet ik pas echt dat ik weer thuis ben. Hoe maakt iedereen het, Folara? Maakt moeder het goed? En Willomar?’

‘Die maken het beiden goed. Moeder heeft ons een paar jaar geleden behoorlijk laten schrikken, maar Zelandoni heeft haar magie aangewend en nu lijkt ze niets meer te mankeren. Kom mee, dan kun je je daar zelf van overtuigen,’ zei ze, en ze nam hem bij de hand en trok hem verder langs het pad omhoog.

Jondalar draaide zich om en wuifde naar Ayla; hij probeerde haar te laten weten dat hij spoedig terug zou zijn. Hij vond het vervelend dat hij haar alleen moest achterlaten met de dieren, maar hij moest zijn moeder zien om zich ervan te vergewissen dat ze het goed maakte. Die ‘schrik’ van de anderen zat hem dwars, en bovendien moest hij de mensen over de dieren vertellen. Ze waren er allebei tijdens de Tocht achter gekomen hoe angstaanjagend het voor de meeste mensen was om dieren te zien die niet van hen wegvluchtten.

Iedereen kende dieren. Iedereen die ze op hun Tocht hadden ontmoet maakte jacht op dieren, en de meesten hadden respect voor hen of betuigden eer aan hen of aan hun geesten. Dieren werden al sinds mensenheugenis nauwlettend geobserveerd. Alles was bekend: de omgeving waarin ze zich het liefst ophielden, wat ze aten, hun migraties en seizoensgebonden trekroutes, hun bronstcyclus en de perioden waarin ze hun jongen ter wereld brachten. Maar niemand had ooit ook maar geprobeerd om een levend dier op een vriendelijke manier aan te raken. Niemand had ooit geprobeerd om een touw om de kop van een dier te slaan en het daaraan rond te leiden. Niemand had ooit geprobeerd om een dier te temmen, of zelfs maar gedacht dat zoiets mogelijk was.

Hoe verheugd deze mensen ook waren met de terugkeer van een familielid na een lange Tocht – een man van wie maar weinigen hadden gedacht dat ze hem ooit nog zouden zien – de tamme dieren waren zoiets ongewoons dat hun eerste reactie angst was. Het was zo

vreemd, zo onverklaarbaar, zo heel anders dan alles wat ze ooit hadden meegemaakt of zich zelfs maar konden voorstellen, dat dit ze als onnatuurlijk voorkwam. Het moest wel iets van een andere wereld zijn, iets bovennatuurlijks. Het enige wat velen van hen ervan weerhield weg te rennen en zich te verstoppen of te proberen die angstaanjagende dieren te doden was het feit dat Jondalar, die ze immers allemaal kenden, in hun gezelschap was gearriveerd en dat die nu met zijn zuster vanaf de Woudrivier over het pad naar boven kwam en er in het felle zonlicht volkomen normaal uitzag.

Folara had van moed blijk gegeven door hem tegemoet te snellen, maar ze was nog jong en bezat de onverschrokkenheid van de jeugd. Bovendien was ze zo blij geweest haar broer te zien, haar lievelingsbroer, dat ze niet had kunnen wachten. Jondalar zou nooit iets doen waarmee hij haar in gevaar bracht en hij was totaal niet bang voor de dieren.

Ayla keek toe van onder aan het pad hoe de mensen zich om hem verdrongen, hem glimlachend verwelkomden, hem omhelsden, kusten, hem op de schouders klopten, hem de hand schudden, met beide handen en veel woorden. Ze zag onder andere een enorm dikke vrouw, een bruinharige man die Jondalar omhelsde en een oudere vrouw die hij hartelijk begroette, waarna hij zijn arm om haar heen geslagen hield. Waarschijnlijk zijn moeder, dacht ze, en ze vroeg zich af wat de vrouw van haar zou denken.

Deze mensen waren zijn familie, zijn verwanten, zijn vrienden, mensen met wie hij was opgegroeid. Zij was een vreemde, een verontrustende vreemde die dieren meebracht en wie weet welke andere dreigende, bizarre gewoonten en buitensporige ideeën. Zouden ze haar accepteren? Stel dat ze dat niet zouden doen. Ze kon niet meer terug; haar volk leefde meer dan een jaar reizen naar het oosten. Jondalar had beloofd dat hij met haar zou vertrekken als zij zou willen vertrekken – of daartoe werd gedwongen – maar dat was voordat hij iedereen had gezien, voordat hij zo hartelijk was begroet. Hoe zou hij daar nu over denken?

Ze voelde een zacht duwtje in haar rug en stak haar hand omhoog om Whinneys sterke hals te strelen, dankbaar dat haar vriendin haar eraan herinnerde dat ze niet alleen was. Het paard was tijdens haar verblijf in het dal nadat ze bij de Stam was weggegaan gedurende lange tijd haar enige vriendin geweest. Ze had niet gemerkt dat Whinneys touw was verslapt toen het paard naar haar toe was gelopen, maar nu gaf ze Renner iets meer ruimte. De merrie en haar jong waren meestal de beste maatjes en putten troost uit elkaars nabijheid, maar toen de

merrie hengstig werd, had dit hun normale omgang verstoord. Meer mensen – hoe konden het er zoveel zijn – stonden nu haar kant op te kijken. Jondalar stond ernstig te praten met de bruinharige man en opeens wuifde hij naar haar, met een glimlach op zijn gezicht. Hij kwam via het pad weer naar beneden, op de hielen gevolgd door de jonge vrouw, de bruinharige man en enkele anderen. Ayla haalde diep adem en wachtte.

Toen ze dichterbij kwamen, begon de wolf luider te grommen. Ze boog zich voorover en trok hem dicht tegen zich aan. ‘Het is in orde, Wolf. Dat zijn Jondalars familieleden,’ zei ze. Haar kalmerende aanraking was een teken voor hem om te stoppen met grommen en niet zo’n dreigende houding aan te nemen. Het was moeilijk geweest om hem dit te leren, maar het was de moeite waard geweest; vooral nu, dacht ze. Ze wenste dat ze een aanraking kon bedenken om zichzelf te kalmeren.

De groep die met Jondalar was meegelopen bleef op enige afstand staan. Ze probeerden allen hun onrust te verbergen en niet te staren naar de dieren, die hen openlijk aankeken maar niet eens van hun plaats kwamen toen de vreemden hen naderden. Jondalar stapte naar voren in de ruimte tussen hen in.

‘We moeten maar eens beginnen met het formele voorstellen, Joharran,’ zei hij tegen de bruinharige man.

Toen Ayla de beide halstertouwen liet vallen om zich erop voor te bereiden officieel te worden voorgesteld, waarbij contact met beide handen werd vereist, deden de paarden enkele stappen terug, maar de wolf bleef op zijn plek. Ze zag de schittering van angst in de ogen van de man, hoewel ze betwijfelde of hij voor veel dingen angst koesterde, en wierp een vluchtige blik op Jondalar, terwijl ze zich afvroeg welke reden hij zou kunnen hebben om onmiddellijk op een formele kennismaking aan te dringen. Ze bekeek de vreemde man iets aandachtiger en moest opeens denken aan Brun, de leider van de stam waarbij ze was opgegroeid. Krachtig, trots, intelligent, vaardig; hij was voor weinig bevreesd geweest – behalve voor de geestenwereld.

‘Ayla, dit is Joharran, Leider van de Negende Grot van de Zelandoniërs, Zoon van Marthona, voormalig Leider van de Negende Grot, geboren bij Joconans vuurplaats, voormalig Leider van de Negende Grot,’ zei de rijzige, blonde man ernstig, en toen met een grijns: ‘En niet te vergeten Broer van Jondalar, Reiziger naar Verre Landen.’

Op enkele gezichten brak een vluchtige glimlach door. Zijn opmerking had de spanning enigszins verbroken. Strikt genomen was het

toegestaan om bij een formele kennismaking een volledige opsomming te geven van namen en relaties met anderen om iemands status te bekrachtigen – alle eigen benamingen, titels en prestaties en alle verwanten en hun relaties, compleet met titels en prestaties – en sommigen deden dit ook. Maar in de praktijk, behalve in de meest ceremoniële omstandigheden, werd louter gewag gemaakt van de voornaamste feiten. Het was echter niet ongewoon voor jonge mensen – vooral broers – om in scherts dingen toe te voegen aan de lange en soms langdradige opsomming van alle familiebetrekkingen, en nu Jondalar voor hem stond moest hij denken aan de tijd voordat hij was belast met de verantwoordelijkheden van het leiderschap.

‘Joharran, dit is Ayla van de Mamutiërs, Lid van het Leeuwenkamp, Dochter van de Mammoetvuurplaats, Uitverkorene van de Geest van de Holenleeuw en Beschermd door de Holenbeer.’

De bruinharige man kwam naar de jonge vrouw toe gelopen, beide handen vooruitgestoken, de handpalmen omhoog, in het bekende welkomstgebaar van oprechte vriendschap. Haar relaties zeiden hem niets en hij wist niet zeker welke het belangrijkste waren.

‘In de naam van Doni, de Grote Aardmoeder, heet ik je welkom, Ayla van de Mamutiërs, Dochter van de Mammoetvuurplaats,’ zei hij.

Ayla pakte zijn beide handen. ‘In de naam van Mut, Grote Moeder van Allen, groet ik jou, Joharran, Leider van de Negende Grot van de Zelandoniërs,’ zei ze, en ze vervolgde glimlachend: ‘en Broer van de Reiziger, Jondalar.’

Het eerste wat Joharran opviel, was dat ze zich uitstekend kon uitdrukken in zijn taal, zij het met een ongewoon accent, en toen werd hij zich bewust van haar vreemde kleding en haar – in zijn ogen – zonderlinge voorkomen, maar toen ze glimlachte, beantwoordde hij haar glimlach. Deels omdat ze er blijk van gaf dat ze Jondalars opmerking had opgevat zoals die was bedoeld en Joharran liet weten dat zijn broer belangrijk was voor haar, maar vooral omdat hij haar glimlach niet kon weerstaan.

Ayla was een aantrekkelijke vrouw, voor ieders begrippen: ze was lang, had een sterk, goed gevormd lichaam, lang, donkerblond, licht golvend haar, heldere blauwgrijze ogen en fijne gelaatstrekken, zij het van een iets ander soort dan die van Zelandonische vrouwen. Maar als ze glimlachte, was het alsof de zon haar in een bijzonder licht zette, dat haar van binnen uit deed oplichten. Haar stralende schoonheid benam Joharran de adem. Jondalar had altijd al gezegd dat haar glimlach buitengewoon was en hij grijnsde toen hij zag dat zijn broer daar niet ongevoelig voor was.

Toen zag Joharran dat de hengst met nerveuze sprongetjes naar Jondalar liep en hij wierp een schichtige blik op de wolf. 'Jondalar heeft me gezegd dat we enige... eh... regelingen moeten treffen voor de dieren... Ergens dichtbij, veronderstel ik.' Niet al te dichtbij, dacht hij.

'De paarden verlangen niets anders dan een veld met gras, bij water in de buurt, maar we moeten de mensen wel waarschuwen dat ze voorlopig niet te dicht bij ze in de buurt moeten komen, tenzij Jondalar of ik erbij zijn. Whinney en Renner zijn altijd een beetje zenuwachtig als ze je nog niet kennen,' zei Ayla.

'Ik denk niet dat dat een probleem zal zijn,' zei Joharran, die vanuit zijn ooghoeken de beweging van Whinneys staart opving en haar aankeek. 'Ze kunnen hier blijven, als dit kleine dal geschikt is.'

'Dat lijkt me prima,' zei Jondalar. 'Maar misschien brengen we ze iets verder stroomopwaarts, een beetje uit de buurt.'

'Wolf is eraan gewend om bij mij te slapen,' vervolgde Ayla. Ze zag Joharran verbaasd kijken. 'Hij is nogal beschermend geworden en zou voor opschudding kunnen zorgen als hij niet bij mij kan blijven.'

Zijn gelijkenis met Jondalar viel nog meer op toen hij zorgelijk zijn voorhoofd fronste, en ze moest een glimlach onderdrukken. Joharran maakte zich ernstig zorgen en dit was niet het tijdstip om te glimlachen, zelfs niet als zijn gezichtsuitdrukking haar een vertrouwd gevoel gaf.

Ook Jondalar had de zorgelijke frons op het gezicht van zijn broer gezien. 'Ik denk dat dit een goed moment is om Joharran aan Wolf voor te stellen,' zei hij.

Joharran sperde zijn ogen open, duidelijk bijna in paniek, maar voordat hij bezwaar kon maken, pakte Ayla zijn hand terwijl ze zich naast het roefdier op haar hurken liet zakken. Ze legde haar arm om de nek van de wolf om een beginnend gegrom de kop in te drukken – zelfs zij kon de angst van de man ruiken en ze wist zeker dat Wolf dat ook kon.

'Laat hem eerst je hand besnuffelen,' zei ze. 'Dat is Wolfs formele introductie.' De wolf had uit eerdere ervaringen geleerd dat het belangrijk was voor Ayla dat hij de mensen die ze op deze manier aan hem voorstelde accepteerde in zijn roedel van mensen. De geur van angst stond hem tegen, maar hij besnuffelde de man om vertrouwd met hem te raken.

'Heb je ooit de vacht van een levende wolf aangeraakt, Joharran?' vroeg ze, naar hem opkijkend. 'Zoals je zult merken, is die een beetje ruw,' zei ze, terwijl ze zijn hand naar de ruige beharing van de wolvennek leidde. 'Hij is nog in de rui, en dat bezorgt hem jeuk, maar hij

vindt het heerlijk als iemand hem achter de oren krabbelt,' vervolgde ze, terwijl ze hem liet zien wat ze bedoelde.

Joharran legde zijn hand op de vacht, maar was zich vooral bewust van de warmte, die hem opeens deed beseffen dat dit een levende wolf was. En dat die er geen bezwaar tegen leek te hebben om aangeraakt te worden.

Ayla zag dat zijn hand zich iets ontspande en dat hij zelfs probeerde om de plek die ze hem had aangewezen te aaien. 'Laat hem nog maar eens aan je hand snuffelen.'

Toen Joharran zijn hand naar de neus van Wolf bracht, sperde hij weer zijn ogen open, ditmaal van verwondering. 'Die wolf heeft me gelikt!' zei hij, niet zeker wetend of hij dit moest opvatten als de voorbode van iets beters – of iets slechters. Toen zag hij hoe Wolf Ayla's gezicht likte en dat zij dat plezierig scheen te vinden.

'Ja, Wolf, je hebt het goed gedaan,' zei ze, en glimlachend haalde ze hem aan en streek ze met haar handen door zijn nekhaar. Toen kwam ze overeind en klopte ze tegen de voorkant van haar schouders. De wolf sprong op zijn achterpoten en legde zijn voorpoten op de plek die zij hem had aangewezen. Ze boog haar hoofd naar achteren en de wolf begon haar keel en hals te likken, en nam toen met een diep grommend geluid maar met grote tederheid haar kin en kaak in zijn bek.

Jondalar hoorde Joharran en de anderen van verbazing naar lucht happen en besepte hoe angstaanjagend dit voor hem vertrouwde gebaar van wolfse genegenheid moest overkomen op mensen die dit niet kenden. Zijn broer keek hem aan en de uitdrukking op zijn gezicht gaf blijk van zowel angst als verwondering. 'Wat doet hij met haar?'

'Weet je zeker dat dit goed gaat?' vroeg Folará bijna tegelijkertijd. Ze kon zich niet langer inhouden. De anderen stonden ook nerveus te draaien.

Jondalar glimlachte. 'Ja hoor, Ayla hoeft nergens bang voor te zijn. Hij is dol op haar en zou haar nooit iets doen. Dat is nou eenmaal de manier waarop wolven hun genegenheid tonen. Ik moest er ook even aan wennen, en ik ken Wolf al net zo lang als zij, vanaf dat hij een klein, wollig jong was.'

'Maar dit is geen jong! Dit is een grote wolf! Dit is de grootste wolf die ik ooit heb gezien!' zei Joharran. 'Hij zou haar keel kunnen openrijten!'

'Ja. Dat zou hij kunnen. Ik heb een keer gezien hoe hij de keel van een vrouw openreet... een vrouw die probeerde Ayla te doden,' zei Jondalar. 'Wolf beschermt haar.'

De Zelandoniërs die stonden toe te kijken, slaakten in koor een zucht van opluchting toen de wolf zich weer op vier poten liet zakken en naast Ayla ging staan met zijn tong uit zijn bek, de tanden ontbloot. Wolf had een uitdrukking op zijn gezicht die Jondalar voor zichzelf zijn 'wolfse grijns' noemde, alsof hij met zichzelf ingenomen was.

'Doet hij dat wel vaker?' vroeg Folara. 'Met... iedereen?'

'Nee,' zei Jondalar. 'Alleen met Ayla, en soms met mij, als hij zich erg lekker voelt, en alleen als wij het hem toestaan. Hij is bijzonder welgemanierd en doet niemand kwaad... behalve als Ayla wordt bedreigd.'

'En hoe zit het met kinderen?' vroeg Folara. 'Wolven azen vaak op zwakke en jonge prooi.'

Toen de kinderen ter sprake werden gebracht, verschenen er bezorgde blikken op de gezichten van de omstanders.

'Wolf is dol op kinderen,' zei Ayla snel, 'en hij stelt zich heel beschermend tegenover hen op, vooral tegenover de allerkleinste en de zwakere kinderen. Hij is opgegroeid met de kinderen van het Leeuwenkamp.'

'Bij de Leeuwenduivervuursplaats was een bijzonder zwak, ziekelijk jongetje,' viel Jondalar haar bij. 'Je had eens moeten zien hoe ze samen speelden. Wolf ging altijd heel voorzichtig met hem om.'

'Het is een bijzonder dier,' zei een andere man. 'Het is bijna niet te geloven dat een wolf zich zo... onwolfachtig zou kunnen gedragen.'

'Je hebt gelijk, Solaban,' zei Jondalar. 'Zijn gedrag komt op mensen inderdaad als uiterst onwolfachtig over, maar als we wolven waren, zouden we dat anders bekijken. Hij is onder de mensen opgegroeid en Ayla gelooft dat hij mensen als zijn roedel beschouwt. Hij behandelt mensen alsof ze wolven zijn.'

'Jaagt hij ook?' wilde de man weten die Jondalar met 'Solaban' had aangesproken.

'Ja,' zei Ayla. 'Soms gaat hij in zijn eentje op jacht, voor zichzelf, en soms helpt hij ons bij de jacht.'

'Hoe weet hij waarop hij mag jagen en waarop niet?' vroeg Folara. 'Zoals die paarden, bijvoorbeeld.'

Ayla glimlachte. 'De paarden maken ook deel uit van zijn roedel. Zoals je ziet, zijn ze niet bang voor hem. En hij jaagt nooit op mensen. Verder mag hij jagen op elk dier waarop hij zijn zinnen heeft gezet, tenzij ik hem dat verbied.'

'En als je het hem verbiedt, doet hij het dan niet?' vroeg een andere man.

'Inderdaad, Rushemar,' bevestigde Jondalar.

De man schudde verbaasd zijn hoofd. Het was moeilijk te geloven dat

iemand zo'n gezag kon hebben over zo'n krachtig roofdier.

'En, Joharran,' zei Jondalar, 'denk je dat het veilig is om Ayla en Wolf boven te laten komen?'

De man dacht even na en knikte toen. 'Maar zodra er problemen rijzen...'

'Daar hoef je niet bang voor te zijn, Joharran,' zei Jondalar. Toen wendde hij zich tot Ayla. 'Mijn moeder heeft ons uitgenodigd om bij haar in te trekken. Folara woont ook nog steeds bij haar, maar zij heeft haar eigen kamer, net als Marthona en Willomar. Hij is momenteel weg op een handelsmissie. Ze heeft ons haar gemeenschappelijke woonruimte aangeboden. Maar we kunnen natuurlijk ook onze intrek nemen bij Zelandoni bij de bezoekersvuurplaats, als je dat liever doet.'

'Ik neem graag mijn intrek bij je moeder, Jondalar,' zei Ayla.

'Mooi zo! Moeder heeft ook voorgesteld dat we wachten met de formele kennismaking totdat we ons hebben geïnstalleerd. Ik hoef tenslotte geen kennis te maken, en het is onzin om alles keer op keer te herhalen als we het ook in één keer kunnen doen.'

'We zijn al bezig met de voorbereidingen voor een welkomstfeest voor vanavond,' zei Folara. 'En waarschijnlijk later nog een feest voor alle Grotten in de buurt.'

'Ik stel je moeders voorkomendheid bijzonder op prijs, Jondalar. Het zal inderdaad veel gemakkelijker zijn om iedereen tegelijk te leren kennen, maar je zou me misschien nu vast kunnen voorstellen aan deze jonge vrouw,' zei Ayla.

Folara glimlachte.

'Natuurlijk, dat was ik al van plan,' zei Jondalar. 'Ayla, dit is mijn zuster Folara, Gezegend door Doni, van de Negende Grot van de Zelandoniërs, Dochter van Marthona, voormalig Leider van de Negende Grot, geboren bij Willomars vuurplaats, Reiziger en Meester-Handelaar, Zuster van Joharran, Leider van de Negende Grot, Zuster van Jondalar...'

'Jou kent ze inmiddels wel, Jondalar, en ik heb haar namen en relaties al horen opsommen,' zei Folara, die genoeg had van al die formaliteiten en haar beide handen uitstreekte naar Ayla. 'In de naam van Doni, de Grote Aardmoeder, heet ik je welkom, Ayla van de Mamutiërs, Vriendin van Paarden en Wolven.'

De op het zonnige stenen portaal verzamelde menigte week snel uiteen toen ze zagen hoe de vrouw en de wolf met Jondalar en de kleine groep omhoogkwamen langs het pad. Een enkeling kwam een stap dichterbij terwijl anderen reikhalzend langs hen heen gluurden. Toen ze de stenen richel had bereikt, kon Ayla een eerste blik werpen op de

leefruimte van de Negende Grot van de Zelandoniërs. De aanblik verraste haar.

Hoewel ze wist dat het woord ‘Grot’ bij Jondalars volk niet aan een plek refereerde maar aan de groep mensen die daar woonde, leek de structuur van wat ze zag totaal niet op de grotten die ze kende. Voor haar bestond een grot uit een of meer donkere ruimten in een rotswand of ondergronds, met een opening naar buiten. Het woongebied van deze mensen bestond uit de ruimte onder een reusachtige uitstekende rand in de kalkstenen rotswand, een enorme richel die beschutting bood tegen regen en sneeuw, maar waar het daglicht vrij toegang had.

De hoge, steile rotswanden van de streek waren ooit in een ver verleden de bodem geweest van een zee. De afgeworpen, kalkhoudende skeletten van schaaldieren die leefden in die zee hadden in de loop der eeuwen lagen gevormd, die uiteindelijk waren veranderd in calciumcarbonaat – kalksteen. In bepaalde perioden ontstonden uit de schalen door uiteenlopende oorzaken dikke lagen kalksteen die harder waren dan andere lagen. Door verschuivingen in de aardkorst verdween het water en veranderde wat eens de zeebodem was geweest uiteindelijk in steile rotswanden. Door weersinvloeden werden de zachtere steenlagen uitgeslepen, waardoor diepe holten ontstonden met daartussen uitstekende richels van harder steen.

Hoewel de rotswanden ook doorzeefd waren met grotten, hetgeen normaal is bij kalksteen, ontstonden in deze bijzondere plankachtige formaties schuilplaatsen van steen die uitstekende leefgebieden vormden en al duizenden jaren lang als zodanig waren gebruikt.

Jondalar troonde Ayla mee naar de oudere vrouw die ze van beneden af had gezien. De vrouw was rijzig en statig van houding en stond hen geduldig op te wachten. Haar haar, meer grijs dan lichtbruin, was uit haar gezicht getrokken en in een lange vlecht gedraaid, die op haar achterhoofd in een wrong was gelegd. Haar heldere, doordringende ogen, met een vorsende blik, waren eveneens grijs.

Toen ze haar bereikten, begon Jondalar met de officiële introductie. ‘Ayla, dit is Marthona, voormalig Leider van de Negende Grot van de Zelandoniërs, Dochter van Jemara, geboren bij Rabanars vuurplaats, Gezellin van Willomar, Meester-Handelaar van de Negende Grot, Moeder van Joharran, Leider van de Negende Grot, Moeder van Folar, Gezegend door Doni, Moeder van...’ Hij had bijna ‘Thonolan’ gezegd, aarzelde en vervolgde toen snel: ‘...Jondalar, Teruggekeerd Reiziger.’ Toen wendde hij zich tot zijn moeder.

‘Marthona, dit is Ayla van het Leeuwenkamp van de Mamutiërs,

Dochter van de Mammoetvuurplaats, Uitverkorene van de Geest van de Holenleeuw, Beschermd door de Geest van de Holenbeer.'

Marthona strekte haar beide handen uit. 'In de naam van Doni, de Grote Aardmoeder, heet ik je welkom, Ayla van de Mamutiërs.'

'In de naam van Mut, Grote Moeder van Allen, groet ik jou, Marthona van de Negende Grot van de Zelandoniërs en Moeder van Jondalar,' zei Ayla toen ze elkaars handen vastpakten.

Marthona hoorde Ayla's woorden, verbaasde zich over haar vreemde manier van spreken, bemerkte dat ze desondanks de taal uitstekend meester was, en bedacht dat het ofwel om een licht spraakgebrek ging, ofwel om het accent van een totaal onbekende taal uit een heel ver land. Ze glimlachte. 'Je hebt een lange weg afgelegd, Ayla, en alles achtergelaten wat je vertrouwd en dierbaar was. Ik denk niet dat Jondalar naar huis zou zijn teruggekeerd als je dat niet had gedaan. Daarvoor ben ik je dankbaar. Ik hoop dat je hier spoedig thuis zult voelen en ik zal alles doen wat ik kan om je daarbij te helpen.'

Ayla wist dat Jondalar's moeder het meende. Haar directheid en eerlijkheid waren ongeveinsd; ze was blij dat haar zoon terug was. Ayla was opgelucht en geroerd door Marthona's welkomstwoorden. 'Ik verheug me al op deze ontmoeting vanaf de eerste keer dat Jondalar over je sprak... maar tegelijkertijd was ik er een beetje bang voor,' antwoordde ze, met evenveel directheid en eerlijkheid.

'Dat kan ik je niet kwalijk nemen. Als ik jou was, zou ik er ook tegen op hebben gezien. Kom, ik zal je laten zien waar je je spullen kunt laten. Je zult wel moe zijn en je wilt vast even rusten voor het welkomstfeest vanavond,' zei Marthona, en ze draaide zich om en liep voor hen uit naar de ruimte onder de uitstekende rots. Opeens begon Wolf te janken en te keffen als een jong. Met uitgestrekte voorpoten en zijn achterste en staart omhoog nam hij een speelse houding aan.

Jondalar vroeg verschrikt: 'Wat doet hij nu weer?'

Ayla keek naar Wolf, zelf ook nogal verbaasd. Hij deed het nog eens en opeens glimlachte Ayla. 'Ik geloof dat hij Marthona's aandacht probeert te trekken,' zei ze. 'Hij denkt dat ze hem over het hoofd heeft gezien en wil volgens mij voorgesteld worden.'

'En ik wil hem ook graag leren kennen,' zei Marthona.

'Je bent niet bang voor hem,' zei Ayla. 'Dat voelt hij!'

'Ik heb hem gadeslagen. Ik heb niets gezien om bang voor te zijn,' zei ze, terwijl ze haar hand uitstreekte naar de wolf. Hij besnuffelde haar hand, likte die, en begon weer te janken.

'Ik geloof dat Wolf graag wil dat je hem aanraakt. Hij vindt het heerlijk om achter zijn oren gekrabbeld te worden. Kijk, zo,' zei Ayla, en

ze pakte Marthona's hand en liet haar zien wat ze bedoelde.

'Dat vind je fijn, hè... Wolf? Zo noemde je hem toch?' zei de oude vrouw.

'Ja. Het is het Mamutische woord voor zijn soort. Het leek me een goede naam voor hem,' legde Ayla uit.

'Ik heb nog nooit meegemaakt dat hij iemand zo snel aardig vond,' zei Jondalar, met een blik vol ontzag naar zijn moeder.

'Ik ook niet,' zei Ayla, terwijl ze toekeek hoe Marthona de wolf achter zijn oren krabbelde. 'Misschien is hij blij om eindelijk eens iemand te leren kennen die niet bang voor hem is.'

Toen ze de schaduw van de overhangende rots binnenliepen, voelde Ayla het op slag afkoelen. Heel even huiverde ze van angst terwijl ze opkeek naar de reusachtige plak steen die uit de steile rotswand stak, terwijl ze zich afvroeg of die zou kunnen instorten. Maar toen haar ogen zich hadden aangepast aan het schemerlicht, gold haar verbijstering meer dan alleen de natuurlijke bouwwijze van Jondalars thuis. De ruimte onder de overhangende rots was enorm, veel groter dan ze zich had voorgesteld.

Ze had onderweg hierheen gelijksoortige uitsteeksels gezien in de rotswanden langs deze rivier, als afdak van ruimten waarvan sommige duidelijk bewoond waren, maar geen daarvan was haar zo groot voorgelopen als deze ruimte. Iedereen in de streek kende deze immense stenen schuilplaats en wist hoeveel mensen die huisvestte. De Negen-de Grot was de grootste van alle leefgemeenschappen die zichzelf Zelandoniërs noemden.

Aan het oostelijke uiteinde, langs de achterste wand en in het midden van de beschutte ruimte, stonden afzonderlijke onderkomens, waarvan vele van aanzienlijke afmetingen. Ze waren deels van steen opgetrokken en deels van houten raamwerken bedekt met huiden. De huiden waren beschilderd met schitterende voorstellingen van dieren en verschillende abstracte symbolen in zwart en vele levendige rode, gele en bruine tinten. De onderkomens waren gerangschikt in een naar het westen gerichte boog rondom een open plek ongeveer in het midden van de ruimte onder de overhangende stenen richel, die was gevuld met een allegaartje van voorwerpen en mensen.

Toen Ayla aandachtiger om zich heen keek, zag ze dat wat op het eerste gezicht een onoverzichtelijke drukte had geleken, verdeeld was in plekken waar mensen zich bezighielden met verschillende taken, waarbij aan elkaar gerelateerde taken dikwijls naast elkaar gehuisvest waren. Het had alleen onoverzichtelijk geleken door de veelheid van activiteiten die tegelijkertijd plaatsvonden.

Ze zag rekken waarop huiden werden geprepareerd en lange speerschachten, die kennelijk nog moesten worden rechtgebogen en tegen een door twee palen ondersteunde dwarsbalk waren gezet. Op een andere plek zag ze stapels manden in verschillende stadia van voltooiing en tussen standers van beenderen hingen uitgerekte repen leer te drogen. Lange strengen touw hingen van pennen in de dwarsbalken boven onvoltooide netten die over rekken waren gespannen, en los geweven netten die in bundeltjes op de grond lagen. Huiden, waarvan sommige in verschillende kleuren waren geverfd, waaronder vele tinten rood, werden in stukken gesneden, en niet ver daarvandaan hingen gedeeltelijk in elkaar gezette kledingstukken.

Ze herkende de meeste ambachten, maar naast de kleding zag ze een bezigheid die ze nooit eerder ergens had gezien. Op een raamwerk zag ze een veelheid van dunne koordjes die dicht naast elkaar verticaal in een raamwerk gespannen waren, met daarop een gedeelte van een patroon dat werd gevormd door het horizontaal daardoorheen geweven materiaal. Ze had het graag van dichtbij willen bekijken. Op andere plekken lagen stukjes hout, steen, bot, gewei en mammoetivoor, bewerkt tot werktuigen – pollepels, kleine lepels, kommen, tangen, wapens – de meeste verfraaid met snijwerk of beschilderd. Ze zag ook beeldjes die geen gebruiksvoorwerpen of gereedschap waren. Die waren kennelijk zomaar gemaakt, of met een haar onbekend doel.

In de hoogte hingen aan een groot rek met vele dwarsverbindingen groenten en kruiden, en lager bij de grond lag op rekken vlees te drogen. Op enige afstand van de andere activiteiten zag ze een stukje grond dat bezaaid lag met scherpe steenschilfers; voor mensen als Jondalar, dacht ze – steenkloppers die handwerktuigen, messen en speerpunten maakten.

En overal waar ze keek, zag ze mensen. De gemeenschap die onder het uitgestrekte stenen dak woonde, deed in omvang niet onder voor de ruimte. Ayla was opgegroeid bij een stam van nog geen dertig mensen en bij de Stambijeenkomst, die om de zeven jaar werd gehouden, kwamen tweehonderd mensen voor korte tijd bij elkaar; een reusachtige samenkomst, had ze toentertijd gedacht. De Zomerbijeenkomst van de Mamutiërs had veel meer mensen getrokken, maar de Nengende Grot van de Zelandoniërs bestond op zich al uit meer dan tweehonderd mensen die bij elkaar woonden op een en dezelfde plaats – een groter aantal dan de hele Stambijeenkomst!

Ayla wist niet hoeveel mensen er waren, maar ze moest opeens denken aan hoe het was geweest op de Stambijeenkomst toen ze met Bruns stam bij die verzamelde stammen was aangekomen, en hoe ze

had gevoeld dat iedereen haar aanstaarde. Ze merkte dat ook nu weer al deze mensen haar aanstaarden, terwijl Marthona haar, Jondalar en Wolf naar haar woonruimte begeleidde, zonder ook maar een poging om de schijn van beleefdheid op te houden. Geen een van hen sloeg de ogen neer of wendde de blik af als zij hen aankeek. Ze vroeg zich af of ze ooit zou wennen aan een leefgemeenschap met altijd zoveel mensen om zich heen. Ze vroeg zich zelfs af of ze dat eigenlijk wel wilde.